

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н.ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ТӨРТІНШІ ӨНЕРКӘСІПТІК
ТӨҢКЕРІСТІҢ МҮДДЕСІ ЖӘНЕ МҮМКІНДІКТЕРІ»**

экономика ғылымдарының докторы, профессор
МУХАМБЕКОВ МҰРАТПЕК МУХАМБЕКҰЛЫНЫҢ
70-жылдығына орай халықаралық ғылыми онлайн семинардың
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
27 сәуір 2018ж.

СБОРНИК ТРУДОВ

международного научно-онлайн семинара
**«ВЫЗОВЫ И ВОЗМОЖНОСТИ ЧЕТВЕРТОЙ ПРОМЫШЛЕННОЙ
РЕВОЛЮЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН»,**
посвященный 70-летию юбилею
доктора экономических наук, профессора
МУХАМБЕКОВА МУРАТПЕКА МУХАМБЕКОВИЧА
27 апреля 2018

PROCEEDINGS

of the international scientific online seminar
**«CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF THE FOURTH INDUSTRIAL
REVOLUTION IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN»,**
dedicated to the 70th anniversary of doctor of economic sciences, professor
MUKHAMBEKOV MURATPEK MUKHAMBEKOVICH
23 April 2018

Астана, Қазақстан
Астана, Казахстан
Astana, Kazakhstan

УДК 338
ББК 65
В 92

Редакционная коллегия:

Декан экономического факультета, д.э.н., профессор Макыш С.Б.,
Заместитель декана, к.э.н., доцент Тажикенова С.К.,
Заместитель декана, к.э.н., доцент Бакирбекова А.М.
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Заведующий кафедрой «Экономика» д.э.н., профессор Майдырова А.Б.,
Заведующий кафедрой «Туризм» к.э.н., доцент Дуйсембаев А.А.,
И.о. доцента кафедры «Менеджмент», доктор PhD, Тлеубердиева С.С.,

Қазақстан Республикасындағы төртінші өнеркәсіптік төңкерістің мүддесі және мүмкіндіктері:
Халық. ғыл. семинардың еңбектержинағы. - Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті, 2018.

Вызовы и возможности четвертой промышленной революции в Республике Казахстан:
Сб. материалов межд. онлайн семинара. - Астана: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018.

Proceedings of the international scientific online seminar: **Challenges and opportunities of the fourth industrial revolution in the Republic of Kazakhstan.** Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2018.

ISBN 978-601-337-019-4

Халықаралық ғылыми онлайн семинардың еңбек жинағында Қазақстан Республикасындағы төртінші өнеркәсіптік төңкерістің мүддесі және мүмкіндіктерінің өзекті мәселелері қарастырылған.

В сборнике материалов международного научного онлайн семинара рассмотрены актуальные вопросы основных вызовов и возможностей четвертой промышленной революции в Республике Казахстан.

The collection of materials on the international scientific online seminar considers important issues Challenges and opportunities of the fourth industrial revolution in the Republic of Kazakhstan.

УДК 330.341.1 (574)
ББК 65.012.332
В 92

ISBN 978-601-337-019-4

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті, 2018
© Евразийский Национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2018
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2018

СОДЕРЖАНИЕ

<i>АЙТҚҰРМАНОВА Қ.</i> ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК СЕРІКТЕСТІКТІҢ ДАМУЫ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕРДІ САРАЛАУ	6
<i>АКПАЕВА В.А.</i> НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РК: ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ	8
<i>АЛДИБЕКОВ С.Б.</i> БАНКТЕРДЕ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ.....	9
<i>АУЕЗОВА З.Т., АУЕЗОВА К.Т., ЖАТАКБАЕВА Г.У.</i> НАРЫҚТЫҚ ЭКОНОМИКА ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҢ ҚОНЫСТАНУ ЖҮЙЕСІ ӨЗГЕРІСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....	12
<i>АМАНТАЕВА Д.Ж.</i> ИНТЕРНЕТ ОРТАДА ӨНІМДІ ЖЫЛЖЫТУДЫҢ МАРКЕТИНГТІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДЫНУДЫ ТАЛДАУ.....	17
<i>АНДАРОВА Р.К., ЕСКЕНДИР Н.Н., АБЖАНОВА М.К.</i> ТҰРҒЫНДАРДЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ – ҚАРЖЫ СЕКТОРЫН "ҚАЙТА ЖАҢҒЫРТУ" НЕГІЗДЕРІНІҢ БІРІ.....	21
<i>АНТОЩУК В.А., АРХИПОВА А.В.</i> ПРОБЛЕМЫ ОХРАНЫ ВОДНОГО БАССЕЙНА ОЗЕРА БАЛХАШ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	23
<i>АЙТҚАЛИЕВА А.А.</i> БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ҒЫЛЫМ РЕТІНДЕ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ДАМУЫ	25
<i>БАУЫРЖАНКЫЗЫ Д.</i> СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	27
<i>ГИЛЁВ Н.В.</i> КРИПТОВАЛЮТА В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ	30
<i>ДАРИБЕКОВ С.С.</i> АНАЛИЗ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА КАРАГАНДИНСКОГО РЕГИОНА	32
<i>DOSKHOZHAYEVA A. ZH.</i> INTERNET-MARKETING AS TOPICAL TOOL IN MODERN MARKETING.....	36
<i>ЕРГЕШ Б.Р.</i> ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БИЗНЕСТІҢ ӨЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІГІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	39
<i>ЕРКИНБАЕВА Н.Е., ХИКМАТОВА А.А.</i> СОЦИАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И КАЧЕСТВО ЖИЗНИ: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ	41
<i>ЕСКЕНДИР Н.Н., ТАЛГАТ Б.Ж.</i> ҚАЗАҚСТАНДА СТАРТАП КЕЗЕҢІНДЕ БИЗНЕСТІ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫ ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....	43
<i>ЖАНСЕИТОВА Г.С., ТЛЕУБЕРДИЕВА С.С.</i> РАЗВИТИЕ ПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	46
<i>ЖАРТАЙ Ж.М.</i> GENESIS OF THE THEORY OF THE INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION.....	48
<i>ЖЕКЕМБЕК К.Б.</i> СОСТОЯНИЕ ВНЕШНЕТОРГОВОГО БАЛАНСА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	50

ЖИЕНБАЙ С. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСТИНИЦЫ «NURBI»	55
ЖҰМАХАН А.Ж., ТІЛЕУБЕК Е. ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И БИЗНЕС В КАЗАХСТАНЕ.....	59
ЗУЛБУХАРОВ А. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ИНЖИНИРИНГОВЫХ УСЛУГ НА ПРИМЕРЕ ТОО «TREI-КАРАГАНДА».....	61
ИСАИНОВА С.Р. ПРОБЛЕМЫ HR-МЕНЕДЖМЕНТА В КАЗАХСТАНЕ.....	63
ИБАТУЛЛИН А.С. АДАМИ КАПИТАЛ – ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ НЕГІЗІ	65
КАЛИЕВА З.К. СИСТЕМА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	69
КАРИБАЕВ Е.С. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ҚҰРУДЫҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ ЖӘНЕ ОНЫ ҚАЗАҚСТАНДА ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІГІ.....	72
КОМЕНДАНТ А.А. ПРЕДПОСЫЛКИ РОСТА ЕМКОСТИ РЫНКА КОНСАЛТИНГОВЫХ УСЛУГ В МИРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	75
КОЩЕГУЛОВ А.Б. ҰЛТТЫҚ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕНІҢ ЖӘНЕ ИИНОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ КОНЦЕПЦИЯСЫ.....	78
КУЛОВ О.А, ТЛЕУБЕРДИЕВА С.С. ОСНОВНЫЕ ФОРМЫ НЕСТАНДАРТНОЙ ЗАНЯТОСТИ ПОСТИНДУСТРИАЛЬНОЙ ЭПОХИ.....	82
КУПРИЙ О.А., БАЛСАРИНА К.Н. АНАЛИЗ И СРАВНЕНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ В РОССИИ, УКРАИНЕ, БЕЛАРУСИ И КАЗАХСТАНЕ	87
КЛЕЙМЕНОВА О.И., РАХИМОВА А.Н., ПЕРОВА Н.С. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПОСЛЕДСТВИЙ И ПРИЧИН.....	90
ҚАЛМЕНОВА М.Ғ. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ МЕН ШАРТТАРЫ.....	92
КАПЫШ Г., МАЕВА Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА САЛЫҚ РЕЖИМДЕРІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	95
MUSSINA S.T. DEVELOPMENT OF INTEGRATION PROCESSES IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN	99
М. МУХАМБЕКОВ, Ж.К. МАХАМБЕТОВА РАЗНЫЕ БЫВАЮТ КОРПОРАТИВНЫЕ СОЦИАЛЬНЫЕ ОТВЕТСТВЕННОСТИ.....	103
НУРАЛИЕВА А.М., ТАЯУОВА Г.Ж. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ В КОНТЕКСТЕ МОДЕРНИЗАЦИИ И УПРАВЛЕНИЯ ИЗМЕНЕНИЯМИ.....	108
N.S. PEROVA, KUSSAINOVA A. E. TNCs AND THEIR IMPACT ON THE ECONOMY OF KAZAKHSTAN	113
НУРМАНБЕТОВА А.С. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ КАДРОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ	115
НУРМАНБЕТОВА А.С. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАУДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ МӘНІ ЖӘНЕ МАЗМҰНЫ	117

НУРМАНБЕТОВА А.С. ПРОБЛЕМЫ И SWOT-АНАЛИЗ ОПЕРАЦИЙ С ЦЕННЫМИ БУМАГАМИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ ВТОРОГО.....	120
ОРЫНБАСАР Т.М. РЕАЛИЗАЦИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ПРОГРАММЫ ПО УПРАВЛЕНИЮ КРИЗИСОУСТОЙЧИВОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	123
САДЫКОВ Т.У. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В КАЗАХСТАНЕ.....	126
САРБАСОВА Л.Е., УТАРБАЕВА Г.К. ОСОБЕННОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	129
САРСЕКЕЕВА А.С., ЖИЛКИБАЕВА М.А. ПРОБЛЕМЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ В УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	131
SEISINBINOVA A. INNOVATIVE SUPPORT FOR DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF FOOD INDUSTRY.....	135
СЕЙДАЛИЕВА Д. РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В СТРУКТУРЕ ПРОМЫШЛЕННОГО ХОЛДИНГА РК.....	137
СЕМБАЙ Н. ЛИЗИНГТИҢ МӘНІ МЕН ДАМУЫ.....	142
ТЕМИРБЕКОВА Л.А., СУЛЕЙМАНОВА Р.Ф. ОРГАНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА ПО СИСТЕМЕ ABC.....	145
ТЕМИРБЕКОВА Л.А., ӘБЕУОВА И. АДАМИ КАПИТАЛ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ ФАКТОРЫ.....	149
ТЛЕУБЕРДИЕВА С.С., ЖАНСЕИТОВА Г.С. ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	152
TLEUBERDIYEVA S.S. METHODS OF STIMULATING INNOVATION ACTIVITIES.....	154
TLEUBERDIYEVA S.S. IMPROVEMENT OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL PROGRESS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	155
ТОЙЛАЕВА С. Ж. ЖЕКЕ МЕНШІК НАРЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК- ЭКОНОМИКАЛЫҚ НЕГІЗІ РЕТІ.....	157
ТЫНГИШЕВА А.М. ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СИСТЕМЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ.....	160
ТУРУМБАЕВ С. Т. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ.....	163
УАЛИЕВА М.А., ТЛЕУБЕРДИЕВА С.С., ЖАНСЕИТОВА Г.С. ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ И РАЦИОНАЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ В РК.....	166
УРАЛБАЕВ Н.К. СПОСОБЫ ОРГАНИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ КЛАСТЕРОВ В КАЗАХСТАНЕ....	168
УСЕНОВА Д.М., ХАСЕНХАНОВ Н.Б. МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА: ОСНОВНЫЕ ТРЕНДЫ И НАПРАВЛЕНИЯ В СТРУКТУРЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА.....	173
ЮВИЦА Н.В. РЕЗЕРВЫ МОДЕРНИЗАЦИИ АДМИНИСТРАТИВНОГО РЕСУРСА НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА.....	173

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БИЗНЕСТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІГІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

ЕРГЕШ БЕКЗАТ РҮСТЕМҰЛЫ

bekzat200597@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті
Астана қ, Қазақстан

Бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі жайында мәселе соңғы уақыттарда жиі көтеріле бастады. Осыдан біраз жыл бұрын бұл жайында айту ертерек болатын, көптеген ұйымдар ол уақытта өндірістерін жаңадан дамытып жатқан және мемлекет бизнесмендерге аяқтарына тұрып, Қазақстан экономикасынан өз орындарын алуына уақыт берген. Оған қоса, КСРО-дағы социалистік жүйе бизнеске ешқандайда жол бермеді. Тек КСРО-ның ыдырауынан кейін ғана, бизнес және бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі ұғымдары қолданыла бастады.

Бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі бүкіл әлемде белсенді және табысты түрде жүзеге асырылуда. Компаниялар өз қаржысын білім беру, медицина, ғылым, өндіріс дамуына инвестиция жасай отырып, қоғамның проблемасын шешіп қана қоймайды, олар әлеуметтік жағынан қорғалмаған топтарды қолдай отырып, бұл қызметтен белгілі бір дәрежеде тиімділікке де ие болады.

Бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі тұрақты әлеуметтік институт ретінде қызмет етеді, ол ұтымды және тиімді [1].

Қазіргі уақытта бизнестің әлеуметтік жауапкершілігінің бірнеше үлгілері жасалған.

—Ағылшын-американдық модель;

—Еуропалық модель;

—Аралас модель.

Ағылшын-американдық модель. Бұл модель XIX ғасырдың басынан бастау алған болатын. Бұл жағдайда жауапкершілік — жұмыс табумен және оларға жалақы төлеу арқылы еңбек жағдайын жасау болды. Сондай-ақ салық төлеуді уақытылы жүзеге асырып тұру міндеті кірді. Көптеген қоғамдық қатынастар әлі күнге дейін өзін-өзі реттеумен қалып отыр. Соның ішінде еңбек қатынас сферасында жұмысшы мен жұмыс беруші арасындағы екіжақты келісім кезінде медициналық сақтандыру ерікті түрде болып қалған. Екінші жағынан, АҚШ-та бизнесті әлеуметтік қолдауына қатысу механизмін қалыптастырған, яғни корпорациялық қор арқылы әр түрлі әлеуметтік проблемеларды бизнес есебінен шешеді. Сондай-ақ, қызметтегі әлеуметтік жауапкершілік және қайырымдылық жасайтын корпорацияларға заңдық негізде көрсетілген белгілі бір салықтық жеңілдіктер мен льготалар қолдануға заң жүзінде мүмкіншіліктер туады.

Еуропалық модель. Бұл модельде егер белгілі бір бизнес салықты көп төлесе, соғұрлым мемлекет сол қаржыға әлеуметтік бағдарламалар ұйымдастырады. Бизнес өз жұмысын табысты жүргізу керек және дұрыс жоғары көлемде салықтар төлеуі тиіс, ал мемлекет бұл қомақты қаржыны тиімді бөліп, әлеуметтік қажеттіліктерге тиісінше жұмсайды. Және де «мемлекеттік» мамандардың ойынша, мемлекеттің басты жұмысы — оптималды салықпен қамтамасыз ету жағдайын сәйкесінше заң жүзінде жасап, содан түскен қаражатты экономиканы дамытуға қажетті маңызды секторларды қаржыландыруға бөлу, ал олар «локоматив» сияқты, өндірістің басқа салаларын өсіруге себепші болумен қатар, жаңа жұмыс орындарын тауып, жалақыны мүмкіндігінше жоғарылатып, жалпы аймақтағы тұрғындар мен жалпы халықтың жағдайын жасап, мемлекеттің әлеуметтік базасын нығайтады.

Жалпы Еуропалық модельде бизнес — мемлекетті дұрыс шешімдер қабылдап, оны жүзеге асырып орындалуына себепші болатын институт деп санаса, АҚШ жалпы бизнеске мемлекеттің

араласуы бизнестің еркінділігі мен бостандығына тосқауыл болып, оның өркендеуіне кедергі болады деп есептейді.

Аралас модель. Бұл модель соңғы жылдары ірі бизнестің дамуына байланысты Еуропада кеңінен таралған жаңа үлгі десек болады. Басқалай айтқанда, бұл модельді корпорациялық әлеуметтік жауапкершілік деген атпен танымал бола бастады [2].

Қазіргі таңда, елімізде соңғы аралас модель көбірек қолданылады, себебі біздің елімізде жоғарыда айтып кеткендей, тәуелсіздік алғаннан кейін кеңес дәуірінен қалған зауыт-фабрикалар жекешелендіру, инвестиция тарту арқылы жұмысын жалғастырып, қазіргі уақытта ірі кәсіпорындар мен өнеркәсіп орындарына айналып отыр. Оларға өндіріс көлемі мен табысына сәйкес әлеуметтік жауапкершіліктің сәйкесінше үлкен бөлігі тиесілі болады. Ал шағын және орта бизнестерге әлеуметтік жауапкершілік артылады әрине, бірақ ондай үлкен көлемде емес. Бір жағынан, шағын және орта бизнестің дамуына кедергі келтірмеу үшін.

Бүгінгі таңда елімізде әлеуметтік жауапкершілікті бизнесті құрылымдау үшін барлық жағдай жасалған және қазақстандық қоғамды әлеуметтік тұрақтандыруда бизнестің ролін анықтайтын уақыт келіп жетті.

Отандық бизнесмендердің әлеуметтік жауапкершілігі қазақстандық патриотизмнің нағыз көрінісі және азаматтық қоғамды құрылымдау мен әлеуметтік мемлекетті құруда маңызды кезең болып табылады. Өкінішке орай, кейбір кәсіпорындарда бұл көрініс тек сөз жүзінде ғана болып тұр. Алдағы уақытта бұл мәселеге тоқтала кетеміз.

Мемлекеттік ануитетті компания Қазақстанда ануитеттік сақтандыруды дамыту мақсатында құрылған алғашқы және жалғыз мемлекеттік мамандандырылған ұйым. МАК негізгі міндеттерінің бірі — жұмысшының еңбек міндеттерін атқару кезіндегі өміріне және денсаулығына төнген залалдарға жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру жөніндегі және зейнетақымен қамтамасыз ету жөніндегі заңдарының орындалуына көмек беру. Жұмыс берушіге компания ануитетті сақтандыру қызметін ұсынады, қызметтік міндеттерін атқару кезінде жұмысшы тосын оқиғаға тап болған жағдайда, яғни жұмысшы мүгедек немесе қаза тапқан жағдайда МАК зардап шеккен жұмысшыға немесе оның қарауындағы жандарға әлеуметтік төлемді іске асырады. Айта кету керек, жұмысшы өз қызметкерлерінің өмірін сақтандырған жағдайда, салық кодексінде кіріс салығы және әлеуметтік салықтарды төлеуде салықтық жеңілдіктер қарастырылған. Бүгінгі күні Қазақстанның 700-ден астам ірі мекемелерімен ануитетті келімшарттар жасалған. Мемлекеттік ануитетті компанияның серіктестерінің арасында Қазақстанның ірі өндірістік мекемелері—«Миттал Стил Темиртау» АҚ, АО «Алюминий Казахстана» АҚ, «Қазақмыс» корпорациясы, «Қазақтелеком» АҚ және тағы басқалар. Еңбек қорғау стандарттарын сақтау—жұмыс орындарында қауіпсіздікті қамтамасыз етудің маңызды шарты болып табылады [2].

Осындай жағдайларға қатысты зерттеушілер әр түрлі ережелер шығарған, солардың ең негізгі дегендері:

- Өндірістегі өлімдер алдын алуға мүмкіндігі жоқ фатальды жағдай емес;
- Тосын жағдайлар — өздігінен орын алмайды;
- Ауру—жоқ жерден пайда болмайды[3].

Жақында ғана, "АрселорМиттал Темиртау" шахталарында ресми деректер бойынша 634 кенші шахтадан жоғарыға көтерілмеген. Кеншілер компания басшылығына бірнеше талап қойып отыр. Олардың ең негізгілері арасында жалақыны 100 пайызға өсіру, еңбекке жарамсыздық парағы бойынша төлемді 100 пайызға дейін толық төлеу, өзге тарифтерді төлеу, шахталардың материалдық-техникалық базасын жақсарту талабы бар [4]. Яғни, компания басшылығы бизнестің әлеуметтік жауапкершілігінің 3 деңгейін емес, 2 және базалық деңгейлерінде толық жарытып орындамаған.

Бұл еліміздегі жалғыз жағдай емес, мұндай жағдайлар әсіресе басшылығы шетелдік азаматтар болып табылатын компанияларда көптеп орын алады. Мысалыға алатын болсақ,

Қарағанды кен орындары, Жезқазған мыс кен орындары, Батыс Қазақстандағы мұнай-газ өндірістері, т.б.

Бірақта бұл жағдайлардың барлығы уақыт өте келе дұрысталып, өз шешімдерін табуда. Себебі, еліміздегі қазіргі жағдайды осыдан 10 жыл бұрынғы жағдаймен салыстырсақ, алға ілгерілеудің көрсеткіштері бар. Жылдан-жылға жаңа, заманауи нормативтік актілер мен заңдар қолданысқа еніп, тәртіп пен құқық бұзушылықтар азаюда. Демек, келешекке жақсы үмітпен қарауға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. <http://www.aktobegazeti.kz/?p=55906>
2. <http://malimetter.kz/biznestin-aleumettik-zhauapkershiligi/>
3. http://damoney.ru/bank/38_formula_annuitet.php
4. <https://www.azattyq.org/a/28913244.html>

**СОЦИАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И КАЧЕСТВО ЖИЗНИ:
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ
ЕРКИНБАЕВА Н.Е., ХИКМАТОВА А.А.
aynurhikmatova@mail.ru**

Қарагандинский государственный университет им Е.А.Букетова

На сегодняшний день значительное внимание ученых, общественных и государственных деятелей и обычных граждан уделяется проблеме обеспечения социальной безопасности. Она рассматривается в таких научных областях, как экономика, политика, социология, философия, медицина. На нынешнем этапе развития изменилось содержание понятия “социальная безопасность”, ведь все человечество столкнулось с демографическими, экологическими, продовольственными проблемами. Перед тем как улучшить политическую, экономическую, социальную стабильность нужно обеспечить защиту прав и свобод человека и его индивидуальных безопасностей.

Проблема обеспечения социальной безопасности в Казахстане очень актуальна, так как она сталкивается со следующими факторами:

- изменение направления экономики на массовое ресурсоемкое производство, так как распространяется политика ресурсосберегающего и наукоемкого производства;
- географическое положение страны
- направленность на развитие добывающих отраслей;
- превращение страны в сырьевой придаток;
- изменение социальной структуры казахстанского общества. Из общества постепенно исчезает средний класс, и новая модель состоит из двух социальных групп: элитарный класс и основная масса населения. Эта проблема влечет за собой как социальные, так и экономические последствия. Экономика страны преимущественно ориентирована на средний класс, и он является главным источником платежеспособного спроса. В результате, сокращается производство, и экономика вступает в период стагнации. Социальная безопасность Казахстана характеризуется высоким уровнем социального риска.

На данный момент идет процесс формирования ранее неизвестной ветви социологического знания, которая приобрела название – социология безопасности. По мнению В. Н. Кузнецова, предметом социологии безопасности является изучение взаимоотношений, которые возникают между людьми; также связей и факторов, которые влияют на следование правилам и нормам; понимание связи объектов и субъектов